

Det dokumenterande museet

Hur omsätter man museernas förutsättningar i form av samlingar, utställningsytor och välutbildad personal till intressanta projekt som kan bilda, stimulera och provocera? Hur skapas den diskussion inom museet som krävs för att bli en mer aktiv, eller aktionsinriktad institution? Hur får man de kontakter utanför museet som krävs? Svaret kan skrivas Dokumentation.

Av Magnus Gudmundsson

» Malmö Museer har internt sett sig som "samlingarnas museum" med samlingar inom t ex textil, etnografika, hantverk, "kulturhistoria", natur, teknik och sjöfart. Under ett flertal år har delar av dessa samlingar flyttats från fyra gamla hönshus på skånska slätten till nya moderna magasin. Cirka 25 personer har varit och är inblandade i arbetet och vi har lärt oss upphandla lastbilstransporter, planera för förvaringssystem och gallra i samlingen. I november 2005 ska en annan museivardag införas. Frågeärenden ska åter besvaras, riktade insamlingar och dokumentationer kan utföras. Men hur planerar man för en sådan vardag när hanteringen av det materiella kulturarvet faktiskt röjt varje kreativ tanke ur vägen, och där logistik och andra praktiska problem har varit huvudsysslarna?

I ett försök att bredda verksamheten en aning har vi på Malmö Museers dokumentationsenhet under 2004 arbetat med tre typer av projekt, med olika ambition, innehåll och slutresultat.

Natur & Retur

Ungefär en tredjedel av Malmös invånare har så kallad invandrarbakgrund. Hur når vi dessa personer som vanligtvis inte är våra besökare? Ett försök är projektet

Natur & Retur. Museet har samarbetat med ett par kvinnonätverk som man fick kontakt med via ett tidigare projekt i förorten Rosengård. Men istället för att vara ett renodlat mångkulturprojekt, som Rosengårdsprojektet, har man valt att arbeta utifrån tema natur och natursyn. Projektet är delfinansierat via Region Skåne och sträcker sig över två år.

I Malmö Museers målsättning står det bland annat att vi ska vara en "attraktiv kunskapskälla". Detta tolkas ofta som att vi ska föra ut kunskap. Men *Natur & Retur* handlar istället om att lära in, att låta olika erfarenheter och kompetenser ha betydelse, och ny kunskap genereras genom t ex exkursioner och studiecirkel. Genom att vi försöker bryta det "vi och dom"-förhållande, som ofta uppstår när offentliga institutioner arbetar med "mångkultur", ser vi projektet som metodutvecklande.

Kvinnliga industriarbetare

Som många andra museer har man tidigare på Malmö Museer fokuserat på arbete, och oftast manligt arbete (jfr t ex Samdoks tidigare poolindelning). Eftersom Malmö haft förhållandevis många kvinnliga industriarbetare är det märkligt att det i museets tekniksamlingar enbart finns en "manlig" represen-

tation. Luckan uppdagades då vi började leta fakta och föremål från bland annat livsmedels- och textilindustrin till en kommande utställning om industristaden Malmö.

Projektet *Kvinnliga industriarbetare* inriktades på Malmö Strumpfabrik, ett klassiskt malmöföretag med anor från tidigt 1900-tal som lades ned 1992. Några av kvinnorna är fortfarande i livet och vi ansåg deras berättelser och erfarenheter vara viktiga för museet. En etnolog anställdes på två månader enligt den modell som Jönköpings läns museum använt för sina samdokprojekt. Projektet resulterade i djupintervjuer, ett rikt fotomaterial samt en 52-sidig rapport som går att hämta på Malmö Museers webbplats (www.malmo.se/museer).

Kvinnliga industriarbetare är ett förhållandevis billigt projekt om man översätter ekonomi till symbolvärde och den kunskap som vi bygger inom museet. Projektet har i första hand fyllt en kunskapslucka, men det är också en del i en mer politiserande verksamhet. Att ge röst till grupper vanligtvis som inte ges tolkningsföreträde.

Klotter

Genom en impuls skapades och genomfördes projektet *Klotter*. På vägen hem

Norra hamnen i Malmö under en exkursion i projektet *Natur & Retur*.
Foto Jenny Thornell, Malmö Museer.

från arbetet såg en kollega hur klotter sanerades från en husvägg. Väggen fotograferades av saneraren före och efter utfört uppdrag. Projektet *Klotter* inleddes. VD för saneringsfirman "Klottrets fiende No 1" intervjuades och ca 1000 bilder lades till samlingarna. Materialet kommer inte att visas i någon utställning, och det ska inte skrivas någon rapport. Men materialet finns bevarat och förhoppningsvis kan vi göra en kompletterande insamling om ett par år.

Metodiskt är *Klotter* ett försök att se vad man kan göra om man inte har resurser, eller väl utarbetad projektplan eller egentlig tid. Resultatet är ett stycke samtidshistoria av ungdomlig, företrädesvis manlig, undergroundverksamhet, som senare kan belysas utifrån genus-, smak- eller maktperspektiv. Nackdelen är att materialet ligger dolt i samlingarna.

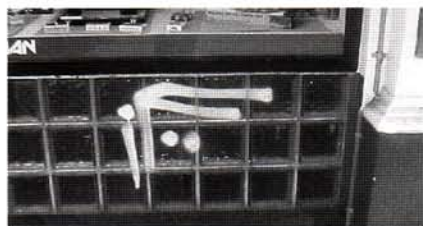

Foto Klottrets fiende No 1/Malmö Museer

Ambition, lust och professionalism

Som jag ser det ligger det en hel värld av verklighet utanför museimurarna som bara väntar på att bli dokumenterad och införlivad i museets verksamhet och samlingar. Det svåra är att få museiarbetarna utanför dessa murar. Vad är det då som stoppar oss?

Om jag ser till min egen arbetsplats är det ofta de egna ambitionerna som stoppar. Jag själv kan bli avundsjuk när jag tittar igenom Samdokregistret. Tänk vad mycket som är gjort! Men hur ska jag kunna göra något liknande och kanske ännu bättre? Samtidigt kan jag känna att det kanske inte alltid behöver vara så seriöst och ambitiöst.

För att få igång en god dokumentationsverksamhet tror jag att man måste ha ett lustfyllt och eklektiskt förhållningssätt till vad en dokumentation är, hur den ska utföras, vad den ska innehålla och vad den ska användas till. För ena det med ett professionellt agerande så öppnar sig så många möjligheter.

Resultatet av ovan nämnda dokumentationer är att det sprider sig att vi är intresserade av en viss typ av faktamaterial och av vissa teman. Samtidigt fyller vi viktiga luckor i museets kunskapsbas. Vi odlar gamla och har även fått nya värdefulla kontakter utanför museet. Och

det är genom dessa kontakter vi kan få perspektiv på tidigare insamlat material, får möjlighet att diskutera museets verksamhet, med de vi förväntar oss ska komma hit och se på våra utställningar och läsa våra böcker. Det är genom dessa personer vi kan definiera och faktiskt legitimerade museets verksamhet. Så kan vi förstå hur tillvaron hänger samman.

Genom att vara ett dokumenterande museum kan vi således ifrågasätta och omvärdera det material som museerna besitter i form av samlingar, arkiv, bibliotek, och även samtidsmaterialet. Vi slutar vara isolerade institutioner, gömda och glömda bakom konstiga öppettider och som förvaltare av förlegade typologier, hierarkier och kunskapsnyer. Riktade och tematiska dokumentationer blir på det sättet grundbulten för det moderna museet.

Natur & Retur, Kvinnliga industriarbetare och *Klotter* är ett litet steg på vägen för Malmö Museer att bli ett dokumenterande museum. ■

Magnus Gudmundsson är fil dr i etnologi, intendent och ställföreträdande dokumentationschef vid Malmö Museer. magnus.gudmundsson@malmö.se

Utställningen *Natur & Retur* – tre utfärder och en trädgård visas på Malmö Museer 11 april–6 november 2005.